

בס"ד

ענג שבת

פרשת בהעלותך - שלח

יוצא לאור ע"י העמותה להשרשת ערכים יהודיים לאומיים (14.06.2019)

עלון מס' 19 (1241) (שנה שלושם ושולש)

מועדי השבת בהעלותך

ע"ש מוצ"ש	יום	19.10	20.29
ת"א	יום	19.10	20.29
ת"א	יום	19.26	20.31
ח'פ"ה	יום	19.19	20.33
ב"ש	יום	19.26	20.30
אילת	יום	19.24	20.28

זמני היום והלילות הימים:

משבת בהעלותך - יום ו'	אופק ת"א
עלות השחר	3.42 - 3.42
זמן הנחת תפילין	4.46 - 4.46
הנץ החמה (מישור)	5.35 - 5.36
הנץ החמה (הנראה)	5.38 - 5.39
ס"ז ק"ש מג"א	8.11 - 8.12
ס"ז ק"ש הגר"א	9.06 - 9.07
חצות היום	12.41 - 12.43
מנחה גדולה	13.17 - 13.19
שקיעת החמה	19.48 - 19.50
צאת הכוכבים ב'	20.38 - 20.40

דף יומי: בכורות נט - ערכין ה

מועדי השבת שלח

ע"ש מוצ"ש	יום	19.12	20.30
י-ם	יום	19.12	20.30
ת"א	יום	19.28	20.33
ח'פ"ה	יום	19.21	20.35
ב"ש	יום	19.28	20.31
אילת	יום	19.26	20.29

זמני היום והלילות הימים:

משבת שלח - יום ו'	אופק ת"א
עלות השחר	3.42 - 3.44
זמן הנחת תפילין	4.46 - 4.48
הנץ החמה (מישור)	5.36 - 5.38
הנץ החמה (הנראה)	5.39 - 5.41
ס"ז ק"ש מג"א	8.12 - 8.14
ס"ז ק"ש הגר"א	9.08 - 9.09
חצות היום	12.43 - 12.44
מנחה גדולה	13.19 - 13.20
שקיעת החמה	19.50 - 19.51
צאת הכוכבים ב'	20.40 - 20.41

את העלון ניתן למצוא בפיסיבוק תחת השם: "ענג שבת"

את העלון ניתן למצוא באתר www.yeshiva.org.il

וגם באתר מורשת בקטגוריית עלוני שבת ב"מדיע יהודי" www.moreshet.co.il

יו"ר העמותה והעורך עו"ד שמואל כהן
כתובת: רח' בלוק 3, ת"א
טל: 03-5234063, פקס: 03-5234054
דוא"ל: smuladv@netvision.net.il

העלון מוקדש לזכר ולע"נ **לאה מרים גנץ** בת יעקב ז"ל, נפטרה ב-כ"א בסיון תשע"ו. יהי זכרה ברוך!

ארבעים שנה אקוט בדרך

לאחר חטא המרגלים והעונש הכבד שהשית הקב"ה על עם ישראל: "ובניכם יהיו רעים במדבר ארבעים שנה ונשאו את זנותיכם עד תם פגריכם במדבר", ישנן כמה פרשיות נוספות, שבמבט ראשון לחלקם אין קשר ישיר לחטא המרגלים. פרשת המעפילים, פרשת הנסכים, שגגת עבודה זרה ופרשת המקושש. את פרשת המרגלים ניתן להמשיל ל"רעידת אדמה" במערכת היחסים בין הקב"ה לעם ישראל, נוצר חוסר אמון מוחלט, וכמו בכל רעידת אדמה ישנן גם רעידות משנה בלתי צפויות. התגובות של העם לעונש, אי הכניסה לארץ ישראל והליכה במדבר ארבעים שנה, היו שונות. ברור ששום דבר לא יכול לחזור לקדמותו, לא במערכת היחסים בין עם ישראל לה' ולא ביחסים בין העם למשה. היו מי שרצו לתקן את הטעות שעשו והיו מי ששקעו בייאוש ודיכאון וכמו כן היו כאלה שרצו להתפרק מעול המצוות שלשיתם לא הובילו אותם לשום מקום.

המעפילים רצו לתקן את הטעות ואמרו: "הננו ועלינו אל המקום אשר אמר ה'". המעפילים דיברו באותה שפה כפי שדיבר כלב בן יפונה: "עלה נעלה וירשנו אותה", הבעיה היתה בעיתוי.

יש שנכנסו לדיכאון כפי שמובא ברמב"ן טו, ב: "אחר שהבטיח את הבנים שיבאו אל הארץ השלים להם תורת הקרבנות שיקריבו נסכים בבואם לארץ ואולי היה זה עתה לנחמם ולהבטיחם כי היו נואשים לאמר מי יודע מה יהיה לאורך ימים לסוף ארבעים שנה ואם יחטאו גם הבנים ולכן ראה הקב"ה לנחמם כי בצוותא אותם במצות הארץ הבטיחם שגלוי לפניו וירשו אותה..." והיו גם כאלה שרצו להתפרק לחלוטין מהקשר בין עם ישראל לקב"ה. זה אולי נרמז בדין שגגת עבודה זרה שאין זה מקומו הטבעי אלא שהיה צריך להיכתב בדיני הקרבנות שבתורת כהנים.

ובצורה מפורשת יותר בפרשת המקושש, שבחילולו את השבת מרד בעיקרי האמונה שבעצם שמירת השבת, זכר למעשה בראשית וזכר ליציאת מצרים. גם במערכת היחסים בין משה לעם, לא חזר המצב לקדמותו כפי שמסביר זאת הרמב"ן בתחילת פרשת קרח בנוגע לסיבת התפרצות המרד דווקא לאחר חטא המגלים: הנה ישראל בהיותם במדבר סיני לא אירע להם שום רעה. כי גם בדבר העגל שהיה החטא גדול ומפורסם היו המתים מועטים ונצלו בתפלתו של משה שהתנפל עליהם ארבעים יום וארבעים לילה.

והנה היו אוהבים אותו כנפשם ושומעים אליו. ואלו היה אדם מורד על משה בזמן ההוא היה העם סוקלים אותו, ולכן סבל קרח גדולת אהרו, וסבלו הבכורים מעלת הלויים, וכל מעשיו של משה אבל בבואם אל מדבר פארן ונשרפו באש תבערה ומתו בקברות התאוה רבים. וכאשר חטאו במרגלים לא התפלל משה עליהם, ולא בטלה הגזרה מהם ומתו נשיאי כל השבטים במגפה לפני ה', ונגזר על כל העם שיתמו במדבר ושם ימותו. אז היתה נפש כל העם מרה והיו אומרים בלבם כי יבואו להם בדברי משה תקלות. ואז מצא קרח מקום לחלוק על מעשיו וחשב כי ישמעו אליו העם וזה טעם "להמיתנו במדבר", אמרו הנה הבאת אותנו אל המקום הזה ולא קיימת בנו מה שנדרת לתת לנו ארץ זבת חלב ודבש כי לא נתת לנו נחלה כלל אבל נמות במדבר ונהיה כלים שם, כי גם זרענו לא יצאו מן המדבר לעולם ויבטל מן הבנים מה שנדרת להם כאשר נתבטל מן האבות וזה טעם תלונתם הנה במקום הזה אחר גזרת המרגלים מיד.

גם ערב הכניסה לארץ ברקע דברי משה אל שנים וחצי השבטים, עומד החשד שמא הם הולכים בדרכי אבותיהם שלא רצו להיכנס לארץ "כה עשו אבותיכם בשלחי אותם מקדש ברנע... ויניאו את לב בני ישראל" (לח, ט).

לסיכום יש לומר שהעונש של "אשר נשבעתי באפי אם יבאון אל מנוחתו" יצר מצב חדש ביחסי עם ישראל, הקב"ה ומשה.

ר' חיים הוטרר, פתח תקווה

העלון מוקדש לזכר ולע"נ **קלמן** בן **חיים יצחק הכהן אולמן** ז"ל, נפטר ב-ב"א בסיון תשמ"ז. יהי זכרו ברוך!

העלון מוקדש לזכר ולע"נ **אברהם (רומק)** בן **חיים הוטרר** ז"ל, נפטר ב-י"ח בסיון תשס"ח. יהי זכרו ברוך!

"אחרי חופשה מושלמת במופטה הפסקתי עם הכדורים של הלחץ דם"

שלומי, בן 36, מירושלים

סובלים מבעיות לב, לחץ דם וסכרת? הכירו את המופטה, שיטת טיפול טבעית שמחוללת פלאים!

אתם מוזמנים לחופשה יוקרתית בעיירה הציורית קובסנה שברומניה, בה שוכנת המופטה, מפלאי הטבע המרתקים והיהודיים בעולם. 15 דק' ביום של שהייה במופטה, למשך 11 יום, ותחזרו בריאים יותר!

תאריכי היציאות הקרובים: 8.7 / 17.6

✓ מלון מפנק ✓ תפריט עשיר ובריא ✓ 2 ארוחות מדי יום בשפע ישראלי ✓ טיפולי בריאות ✓ טיולים ✓ תוכנית עשירה ✓ המחיר כולל טיסות והעברות ✓ החבילה כוללת טיפולים

מופטה מופטה מופטה

03-9641555

WWW.MOFETA.ORG | INFO@MOFETA.ORG

מבצעים את כל סוגי האיטום

מערכות איטום חדשניות לגגות עד 8 שנות אחריות כולל גגות מרוצפים.

איטום קירות חיצוניים, טיח, תפרים, סדקים והתזת סילרים ע"י סנפלינג.

צביעת קירות חיצוניים בסנפלינג.

התקנת מרזבים, עבודה מקצועית ויסודית.

ירון **052-4012533**

שב תריס

דואגים לביטחון ולבטיחות שלכם

פנטע בלעדי!

מערכת להפעלת תריסים חשמליים באופן ידני בעת הצורך. אין צורך בשעון שבת. באישור בנינים ראשיים ופוסקים חשובים.

* על פי תנאי ההיזר המפורטים באתר.

052-3211839

www.halevisys.co.il

דיני השבוע ומנהגיו **יעקב יוסף שמעון ונחמה חיה כהן ז"ל** לעילוי נשמת

שבת פרשת בהעלותך
ההפטרה: 'רני ושמיח בת ציון' (זכריה ב, יד).
 אין אומרים 'אב הרחמים' ואין מזכירים נשמות.
במנחה: אין אומרים צדקתך.
פרקי אבות: פרק ב'

שבת פרשת שלח
ההפטרה: 'וישלח יהושע' (יהושע ב, א).
 אומרים 'אב הרחמים' ואין מזכירים נשמות.
פרקי אבות: פרק ג'

"כה תברכו את בני ישראל". ברכת כהנים בפרשת נשא וגם בפרשת בהעלותך ישנה התייחסות לברכתם של הכהנים את ישראל.
רש"י: בהעלתך – למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים **חלשה דעתו**, שלא היה עמהם בחנוכה, לא הוא ולא שבט... ובמדרש (פרשה טו סימן ו): אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה לך אמור לו ולא אל תתירא... **וכל הברכות שנתתי לך לברך את בני אינן בטלין לעולם**. **ברכת הכהנים** אף היא בגדר הפיצוי לאהרן ובניו על שלא היה בחנוכת הנשיאים.

הלכת נשיאת כפיים על פי השולחן ערוך ומשנה ברורה סימן קכח (שולחן ערוך ומשנה תורה לרמבם פרקים יד-טו)

הנהגת הקהל: יש לעמוד בזמן ברכת כהנים. כשם שעל הכהנים מצות עשה לברך את העם, כך מצות עשה על הקהל להתברך מהכהנים. למעשה, על כל אחד להקשיב לברכה ולכוון לבו לקבלת הברכה. מכאן שאין לדבר ואין לעסוק בדבר אחר פרט להקשבה של הברכה. אין לעסוק בדברי תורה ולא בהשלמת התפילה ואפילו לא בצרכי מצוה כמו נתינת צדקה (ש"ת שבת הלוי). הגרש"ז אויערבך בספרו הליכות שלמה: "הנמצא בבית הכנסת ולא הקשיב כראוי לחלק מברכת כהנים, ואפילו החסיר רק תיבה אחת, יש להסתפק אם קיים מצות עשה שיש, לדעת רבים, על הישראל להתברך".

מי שאמריך בתפילתו ונמצא בתוך השמונה עשרה, יפסיק, ישתוק ויאזין לברכת הכהנים, בבחינת שומע כעונה. בשם החזון כראוי אומרים, שאף שאין חייב להפסיק לשמוע, מכל מקום ראשי **להביט על הכהנים:** בשולחן ערוך (ס"כ"ג) נאמר שיהיו פני הציבור כנגד הכהנים, ולא יסתכלו בהם ולא בידיהם (משנה ברורה וכן החיים שם). מזה היה קיים המנהג לכסות הפנים בטלית ולהחביא הילדים הקטנים בתוך הטלית. אבל נשתרש כבר מזמן המנהג שהכהנים מכסים את פניהם ואת ידיהם בטלית שלהם בזמן הברכה, וכיוון שפניהם וידיהם של הכהנים מכוסים, אין חשש שמא יבואו הציבור להסתכל, שוב אין צורך לקה לכהן להסתיר או לא להביט. לכן גם אסור לכהן להוציא ידי מן הטלית.

הכהנים: (ח) כשמתחיל שליח צבור 'רצה', כל כהן שבבית הכנסת נעקך ממקומו לעלות לדוכן. אבל אם לא עקר עד שכבר התחיל השליח צבור 'רצה', כל שלא סיים ברכת רצה שפיר דמי. אבל אם לא עקר גרלו ברצה' – לא יתנה.

(ב) מגביהים ידיהם כנגד הפתויהם, ומגביהים יד ימנית קצת למעלה מהשמאלית, ופושטים ידיהם וחולקים אצבעותיהם, וכוונתם לעשות לחשוב אוירים: בין 2 אצבעות ל-2 אצבעות אוויר אחד ובין אצבע גודל ובין גודל לגודל. משנה ברורה: כתוב בתחומא פרשת נשא: משגיח מן החלונות – מבין אצבעותיהם של כהנים, מציץ מן החרכים – בשעה שפושטים כפיהם. 5 אוירים רמז לזה שכתוב 'החרכים' ה' חרכים.

(ד) אין מברכים אלא בלשון הקודש ובעמידה לפני הכהנים כלפי הקהל.

לאיזה צד יהיו פני הכהנים בברכה?
 (מ)אלה תבות שכהנים הפוכים בהם לדרום ולצפון: 'ברכך', 'וישמרך' 'אליך', 'ויחנך', 'אליך', לך', 'שלום'. משנה ברורה: והטעם שנהגו כן, כדי שתתפושט הברכה לכל האנשים שעומדים מצדיהם. והגון אברהם כתב: הטעם שהופכין פניהם באלו התבות, משום דכל אלו הם לנוכח (והמילה שלום מצטרף למילה לך).

במילים אחרות: מאחר והרצון לברך את כל הקהל יש כהנים שהופכים / מסובבים את ידיהם בכל הברכה לכל הכיוונים ואין הדבר נכון. (ידיים שאירים במקומם ויש לטובב את הפנים ומתחיל לכוון ימין (צפון) במילה 'ברכך'. כך שכוון הפנים בברכה יהיה: ברכך – מיין. ה' – במרכז. וישמוך – שמאל. יאר, ה', פניו – מרכז.

אליך, ויחנך – ימין, ישא, ה' פניו – מרכז. אלך – שמאל, וישם – מרכז. לך, שלום – ימין.
 (טז) (יז) רק אחרי שמתחיל הש"ץ 'שים שלום' מחזירין פניהם כלפי ארון הקודש. מנתחילין להחזיר דרך ימין שלהם שהוא בצפון ואח"כ לצד המזרח נגד ההיכל.

מתי הכהנים יכולים לרדת מהמבה?
 (טז)אין הכהנים רשאים לעקור ממקום עד שיסיים שליח צבור 'שים שלום'. ויש מי שאומרים עד שיסיימו הצבור לענות אמן. משנה ברורה: ועכשיו שהמנהג לומר לכהנים בירידתם מן הדוכן "ישיר" (ישר כח. והכהנים עונים 'ברוכים תהיו'), מהנכון שלא ירדו הכהנים מהדוכן עד לאחר שיסיים השליח צבור קדיש, כדי שלא יתבטלו הכהנים והעם מעניית "אמן יאה שמה רבא" ושאר אמנים על ידי זה, כמו שמש"ץ והדיין הוא לכל העדות!

אקטואלי
מפרשת השבוע
 רב קהילה ביד בנימין וראש כולל לרבנים של איגוד רבני הקהילות.

בין פורענות לפורענות
סימוניות מלמעלה ומלמטה

בפרשתנו מופיעים שני פסוקים מיוחדים, המוקפים בשני סימונים של "נונים הפוכים" (במדבר י, לה-לו). "ויהי בנסע הארץ ויאמר משה קומה ה' ופצו איביך ונסו משנאיך מפניך: ובנחה לאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל". הגמרא תלמה מה פשר סימונים אלה (שבת קטו ע"ב): "**ולמה כתבה כאן? – כדי להפסיק בין פורענות ראשונה לפורענות שנייה... פורענות ראשונה – ויסעו מהר ה'... שסרו מאחרי ה'.**" מדברי הגמרא רואים שפרשייה זו נועדה להפריד בין שתי פורענויות. אלא שהפרשנים **נחלקו** מהי אותה הפורענות שעליה נאמר: "שסרו מאחרי ה'", שהרי לא כתוב במפורש שבני ישראל סרו מאחורי ה'?

הסבר א' – חטא התאוה
רש"י על הגמרא (שבת קטז ע"א) כתוב: "**בתוך שלשה ימים למסעם התאוה האספסוף תאוה להתרעם על הנשר כדי למרוד בהקדוש ברוך הוא**". לפי רש"י חטא התאוה שמופיע בסוף הפרשה היה בתוך שלושת הימים שלחכו ממדבר סיני.
אך הרמב"ן הקשה על הסברו של רש"י: "**ואלו דברי תימה, שהרי פורענות והיה העם כמתאוננים כתובה ראשונה ושל תאוה שניה, ושתיהן סמוכות... ואין בה זעם או ריח**".

הסבר ב' – כתינוק הבוחר מבית הספר
 דעת ר"י מבטלי התוספות שחטאם היה אחרת (תוספות שבת קטז. ד"ה פורענות): "שנסעו מהר סיני דרך שלשת ימים כתינוק היוצא מבית הספר שבורח לו והולך לו, כך היו בורחים מהר סיני דרך שלשת ימים לפי שלמדו הברכה תורה". וכן ביאר הרמב"ן. אך יש להקשות שגם זה לא כתוב במפורש בפסוקים.

הסבר שלישי – שברחו לאחוריה ומתו
 הסבר נוסף הובא ברא"ש בפירושו לתורה (במדבר י, לה): "**אמרו שמה רוצה להרבות לנו תורה אחרת ומצוה אחרת, מה עשו? חזרו לאחוריהם שמונה מסעות והקב"ה נפרע מהם ומתו מהם הרבה**". גם בהסבר זה מונח הקושי, שאין לך אזכור מפורש בפסוקים.

ניסיון להסבר רביעי – ההישענות על חובב
 ברצוני להציע הסבר אחר מהי אותה פורענות שעליה נאמר שסרו מאחרי ה'. ייתכן שהפרענויות היו על כך שמשה רבנו ביקש מחובב לשמש כמורה הדרך עבורם. כפי שמופיע בפסוקים הקודמים לפרשיית "ויהי בנסע הארץ" (במדבר י, כט-ל): "ויאמר משה לחבב... לכה אתנו והטבנו לך פי ה' דבר טוב על ישראל... ויאמר אל נא תנצב אתנו פי על פן ידעת חנתנו במדבר והיית לנו לעינים: והיה פי תלך; עמנו והיה ה' עמו ההוא אשר יטיב ה' עמנו והטבנו לך". ייתכן שמשה נכשל במימין משנאיך על גורם זה. זו הפורענות. במקום לתלות את נסיעתם בה', משה פונה אל חובב ואומר לו: "ידעת חנתנו במדבר והיית לנו לעינים". בדרגתו של משה, במעשה זה יש בו מסר של לסור מאחורי ה'. ועל כך בא מיד התיקון שבו משה מבהיר אחרת, ומבקש שה' הוא זה שינהיג אותם ולא חובב: "ויאמר משה קומה ה' ופצו איביך ונסו משנאיך מפניך: ובנחה לאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל". משה מעביר את מסר ברור שכל הנסיעה וכל המנוחה היא רק מכוחו של ה' ולא מישהו אחר.

לסיים – שנוכה לזכור תמיד להישען על ה', ולהכיר בכך שהוא זה שמוליך אותנו, הוא המנהיג שלנו, בכוחו יסתלקו שונאינו, ודרכו נזכה להשראת שכינה.

ש"ת בפרשה
הרב ישראל א' שפירא
 רב קהילת אהבת אחים,
 בבלי תל-אביב

ונתתי את עיניכם חרבה והשמותי את מקדשיכם ולא אריה בריח ניהחכם (כו, לא).

במשנה מגילה (ג, ג): 'בית הכנסת שחרב, אין מספידין בתוכו, ואין מפטילין בתוכו חבלים, ואין פורשין לתוכו מצודות, ואין שוחחין על גג פירות, ואין עושין אותו קפנדריא, שנאמר והשמותי את מקדשיכם – קדושתן אף כשהן שוממין'. ובברייתא שבבבלי מגילה (דף כח ע"א): 'בתי כנסיות אין נוהגין בהן קלות ראש, אין אוכלין בהן ואין שותין בהן [...] ואין מטיילין בהם ואין נכנסין בהן בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים'. בבבלי מגילה (דף כט ע"א) דרשו את הפסוק (יחזקאל (יא) ואיהי להם כמצוה'. ולשיתבו של בעל היראים' כל הנתנה מביט-הכנסת שאינה הנאה של מצוה, דינה כמעילה בהקדש'. בשו"ת מהרש"ם (ח"א ס"י ז) הסיק המחבר בשו"ת ה'יראים' 'קדושת' ביהכ"נ **היה דאורייתא**. לעומת זאת, שיטת הר"ן ובעל ה'אשכול' (הלכות ביהכ"נ), שקדושת בית-הכנסת הינה רק **מדרבנן** 'שהשם קדושתו' למקדש'. עמדה שלישית מציג הרמב"ן (הובא בחידושי הר"ן מגילה דף ח ע"א בדפי הרי"ף): 'דבית הכנסת עשו אותו כתשמישי מצוה כסוכה ולולב שזרקיך לאחר מצוותן, ובזמן מצוה יש בהן **קדושת של כבוד**'. הרמב"ן משווה בהמשך דבריו את גדר קדושת בית-הכנסת לדין **קדושת מצוות** שנוהגים בנר חנוכה ובניו סוכה.

והנה בבבלי מגילה (דף כח ע"ב): 'אמר רב אסי, בתי כנסיות שבבבל על תנאי הן עשוין ואף על פי כן אין נוהגין בהן קלות ראש'. את המשג' לתנאי הן עשוין' פירש רש"י: 'על מנת שישתמשו בהן'. אמנם התוספות במגילה וכן במסכת בבא-בתרא (דף ג ע"ב) קובעים שלא מועיל תנאי לבית-הכנסת עצמו בזמן יישובו, אלא הוא מועיל רק לחדר הסמוך לבית-הכנסת' במקום שאוורחין רגילין לישן שם ולאכול', וכן מועיל התנאי לאחר חורבנו, שניתן לעשות באבניו 'מה שירצו לבד מצקות ראש'.

ה'שולחן ערוך' (או"ח ס' קנא, יא) פסק בפשטות כשיטת התוספות: 'אם בשעת בנין בית הכנסת התנו עליו להשתמש בו, מותר להשתמש בו בחורבנו, אבל ביישובו לא מהני [מועיל] תנאי'. אכן, ה'משנה ברורה' מצייץ לדעתו של הגמון אברהם' שכונת ה'שולחן-ערוך' שאין מועיל תנאי רק לקלות ראש כגון אכילה ושתייה, ר'בשער הציון: 'וכל שכן שחוק והיתול ושיחה בטלה, דלה בודאי לא מהני תנאי'.

בשו"ת שרידי אש (ח"א ס' טז) נשאל הרב יחיאל יעקב ויינברג על אודות ההוצאות חולין וקונצרטיום בבית המדרש'. בפתח הוא מציין כי תשובה זו נכתבה 'בשנות הזעם של שלטון הנאצים ימ"ש' [...]. ובין שאר הגזרות האיומות נאסר על יהודי אשכנז להתאסף במקומות פומביים שמחוץ לבתי-כנסיות', אך הוא מדגיש כי לתשובה יש היבטים הלכתיים אקטואליים 'בשביל קהילות רבות במקומות שמחמת נסיבות שונות אין לאחינו בני ישראל אפשרות של כינוס המוני מלבד בבתי נסות ובתי-מדרש'.

הרב ויינברג מסכם שלושה חילוקים בתשמישי בית-הכנסת: א'. קלות ראש וכן אכילה ושתייה מותרת בבבל אך אסור בזמנינו לפי שיטת הגמון-אברהם. ב. קלות ראש גדול כמו חשבונות ושחוק והיתול זהה אסור אף בבבל שעל תנאי הם עשויים. ג. דברים שאין בהם קלות ראש אלא שהם תשמישי חול, דזוה מהני תנאי בכל מקום ואפילו ביישוב. הלכתה הוא מכריע: 'להשמיע הרצאות בבתי הכנסת מותר מצד הדין, ויותר טוב שקודם ההרצאה יאמרו איזו פסוקים בתהלים או איזו דבר תורה; אין להתיך את הוויכוחים אחר ההוצאות בשום אופן, שהוויכוחים הם על פי רוב בהסתערות ובדברים מתובלים בעקיצות או ליצנות וגורמים לשחוק והיתול שחסר נביהכ"ן; לעשות קונצרטים חילוניים אסור ועל הרב מוטל למסור נפשו על זה ושלל להתיר בשום אופן; קונצרטים דתיים כגון מומורים ותפלות בכלי שיר [...] אפשר שיש מקום להתיר'. בספר 'יראים' (ס' תט) סיכם: 'ותן לחכם ויחכם עוד שמימור אדם מעורר מקלות ראש, הדומה לקלות ראש וששנו חכמים וכל שכן חמור ממונו'.

היבט פסיכולוגי בפרשה
הרב ברוך אפרתי
 י"ד איגוד הרבנים הצינניים דרך אמונה, רב קהילה באפרת

על תאוות וקפיצות
 בכל שנה כאשר אנו קוראים את פרשת 'בהעלותך', מתעוררת בנו תמיהה על מעשיהם של אבותינו הקדושים והעליונים במדבר. בתחילת הפרשה, אנו פוגשים את הרמה הרוחנית הגבוהה של העם. הטמאים אשר בעם ניגשים למשה, ומבקשים לדעת כיצד יקיימו את חו הפסח. והנה, אף אחד לא ביקש מהם לחוג את החג אם הם טמאים. אך הם באים מעצמם, מדביקות בד', ומבקשים לדעת אם יש בכל זאת דרך כלשהיא לעשות את הפסח. ואכן, הם זוכים במצוות 'פסח שני'. זוהי 'מידת החסידות' של מסילת ישרים, לעשות לפנינו משורת הדין. לאחר מכן, אותו עם ממש, חוטא בחטא המתאוננים – 'ויהי העם כמתאננים רע באזני ד' ותגובה, ד' פוגע בהם – 'ותבער בם אש ד' ותאכל בקצה המזונה'. רבי שמעון בן מנסיא אומר – בקצילים שבהם ובגדוליים' לדעת רבי שמעון האש אכלה את הכביים באומה, החיינו חטאה היה לאומי – אידיאלוגי, ולא פרטי-תאונותי, על אף שהתגלה רק אצל הרשעים.

בהמשך, כאילו לא למדו ישראל מהעונש הנורא, הנם מתאווים לאכול בשר – 'וישבו ויבכו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכלנו בשר', ובאר רש"י שלא מתוך תאוה בלבד דיברו אלא מתוך אידיאלוגיה- "אלא שמבקשים עליה". וגם כאן, העונש הנורא מגיע מיד- "אף יהוה חרה בעם ויף יהוה בעם מכה רבה מאד". כאילו לא די בכך, מרים ואהרן מ'דברים' לשון הרע נודאי על משה- "ותדבר מרים ואהרן במשה על אדות האשה הפשית אשר לקח פי אשה כשית לקח". ולמנם רש"י נזכר שלא התכוונה לגנותו, אף עדיין לשון הרע חמור' ישנו לפנינו.

וכאן עלינו לשאול- האם עם ישראל לא לומד לקח בפעם הראשונה? האם אינו לומד לקח גם בפעם השנייה? ומה חשוב מרים ואהרן כשדיברו על משה? האם לא ירא מהעונש שהתגלה לפני רגע בחטא המתאוננים והמתאווים? ובכלל, עם ישראל הקדוש שעמד לרגלי סיני לא מזמן, אמר 'לעשה ונשמע', מקפיד על מצוות פסח שני בשל טומאה, עם כזה מתאוה לאכול בשר ולהתלונן לשוא?

על כך אנסה בע"ד להציע תשובה בע"ה, במבט אחד כולל- עם ישראל מתאוה לחיות חיי קודש. הוא מאטס בתרבות המדבר, תרבות הגלות, תרבות של ניתוקים בין קדושה לחיים. הטמאים מתחננים למשה- האכילנו בשר פסחים! תן לנו לחיות חיי דרור שיש בהם גם את היבט התאוה, אך ממקום של קדושה וטהרה, מתוך אמונת יציאת מצרים והיעוד העתידי.

העם מתאוננים על אורך הדרך. הם משתוקקים לקדושת א". הם להוטים להגיע אליה, ולכן הדבר גורם להם להתלונן ואף להתחנף לד' ולמשה משיחו. הם שרים בערגה על א"י – 'שם נחיה ושמ ניצור חיי חופש חיי דרור, שם תהא השכינה שורה, שם תפרח גם שפת התורה'. העם מתאוה לבשר, לא לתאוות ששירים מתאוה העם אלא לתאוות בשר הקרבנות. לחיות חיי תאוה כביוטי לקדושה מפה, חיים ארץ-ישראלים. חיים שבהם אין התנגשות בין הטבע ויצר הגוף ובין הקדושה ושמירתו ההלכה והדבקות בד'.

מתוך ראייה זו, מרים ואהרן מביטים במשה אשר פרש מאשתו היפה, והדבר כואב להם מאד כעובדי השם. הם משתוקקים למנהיגות שאינה פורשת מהזוגיות בשל הרצון להתקדש, אלא אדרבה, מתוך הקשר הזוגי, הברית האסטטיק ופירושיה, מנהיג את העם כולו לחיים שמחים ותוססים. חטאי פרשת בהעלותך הם חטאים חמורים, אך כולם הם לבוש לבקשת השם גדולה מאד, לחיים פוריים, שמחים ומקדשים.

אולם אם כך, מדוע ד' מעניש את העם? הרי בקשתם צדקה! הטעם כתוב במפורש בפרשה, בכל החטאים, עונשי ד' מדגישים את העובדה שהעם כלל אינו מוכן לחיי קודש ארץ-ישראלים. הבשר יוצא מבין שיניהם. האש אוכלת אותם מרוב השתוקקות בוסרית. כדי להיות קדוש ובעל יצרים מבלי לחטוא, צריך לעמול הרבה מאד מאד. צריך לעבור 40 שנות מדבר וניתוק מהגוף ומהחיים הנורמאליים. העם אינו בשל לחיי דרור עדיין, והדבר בא לידי ביטוי בכך שלבסוף הם להוטים אחר השלוים המוגיעים אליהם, ומתלוננים בפניה חזופת כלפי ד'.

השאיפה להתקדם תמיד צריכה להיות וזהירות, דיגוד והתאמה לרמה הרוחנית של האדם. הקפיצות הנם הרוות גורל ומסוכנות בתוכם זה. לפעמים אתה חושב שאתה יכול לצאת אל החיים התוססים ולא לחטוא, והנה רגע ועוד רגע ואתה בבאר שחת.

לפיכך ד' עונה לאהרון ולמרים – משה הוא מעל כל הנביאים. אם הוא פורש מאשתו, סימן שזו עבודת ד' הנכונה למדינית ההתגלות כעת אצל משה איש הנצח. המדבר הוא שלב חיוני בדרך לא"י, לחיי הקודש. בדיוק כפי שפרשת הזוג בעת הטימאה חיונית עבור הקשר שלהם בימי הטהרה. משה פורש מאשתו מכיוון שהעם צריך לפרוש מחלק מהחיים בשלב הנוכחי, הכהנה לחיים התוססים של א"י. האשה היא החיים עצמם, ומשה הוא הקודש עצמו. על כך הפרשה נכונה בשלב המדברי. האידיאול שלונו הוא להיות קדושים וחיים במלא מובן המילה, בכל הכוחות שלנו ובכל צדדי החיים המתוקנים. אבל, בתנאי מסוגלים לכך, ואם לפעמים איננו מסוגלים, כמו רבימיו לא פעם, כל אחד ואחד צריך לבנות לעצמו קצת 'מדבר', שילביים וסולמות, להתקדמות איטית וראויה, עם גבולות וגדרים. לאט לאט מגיעים לפסגות, בלי קפיצות הרות גורל. לכתבות: befrati@gmail.com